

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.091

Hely

Idő

"1919"

Személy

Szerző:

Cím:

Budapest jövője

Forrás:

Az Újság

Bp.

1919. X. 28

(Helv)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

Budapest jövője.

— Nyilatkozatok a főváros várható fejlődéséről. —

(Harmadik közlemény.)

Andrássy Gyula gróf, Rákosi Jenő és Hausmann Alajos nyilatkoznak ma *Az Újság*-ban a főváros jövőjéről. Az első az államférfiu nyugodt, higgadt tekintetével néz a jövőbe, a másik — valamennyi magyar újságíró atyamestere, a kire féltő szeretettel és jogos büszkeséggel tekintünk fel — a magyarságot rajongó költő ihletével beszél Budapest sorsáról, a harmadik — a magyar építői kar kimagasló alakja — a gyakorlati élettel számol, a mikor kérdéseinkre feleletet ad.

(Andrássy Gyula gróf.)

— Nem ismerjük az ország határait, s ezért nem lehet biztosat tudni. Sajnos azonban, annyit tudhatunk, hogy a fővárosnak nem lesz meg az a háttéré, a melyik volt, s hogy ennek következtében nagyon szenvedni fog. *Csak egy erőteljesen fejlődő országnak a fővárosa virágzik.* Remélem, hogy Budapestnek segítségére lesz a *Duna-forgalom nagyobb arányú kifejlődése.* Általában azt remélem, hogy javulás áll majd be az egész vonalon, s ezt Budapest is meg fogja érezni. *Szomorú időköt élünk és sok türelemre és önfeláldozásra és — ha kell — szenvedésre is el kell készülnünk; — de jövőnkben a bizalmam törhetetlen.*

(Rákosi Jenő.)

— A fővárosnak jövője attól függ, milyen lesz az ország? Ezt ma absolute nem tudjuk még, de valószínű, hogy ez az ország még nagy konvulziókon fog átesni, míg végre teljesen meg alakul. Akkor át lehet tekinteni azt a talajt, a melyből ez a virág táplálkozni, nőni és ragyogni

van hivatva. Régen a városokat lehetőleg biztos helyre építették; folyóktól távolabb, erdők vagy hegyek közé, mert a városba hordták össze az emberek a kincseiket és a falakkal körülvev városban az akkori élet és primitív rend mellett némileg biztonságban érezték magukat a rablólovagok, rablók és ellenség támadásaival szemben. Példa erre Bécs, a melyet nem mertek *Dunára* építeni.

A régi magyaroknak megvolt az ösztönük, hogy a Dunára építkezzenek. Itt keletkezett ez a főváros is. Sajnos, Mátyás király óta és különösen utódjai alatt viszont a politikai körülmények voltak olyanok, hogy a magyarságnak ez a csodálatos tapintata és megérzése a nagy érdekeknek nem gyümölcsözhetett a magunk számára. Ellenben a török hódoltság csak akkor lett biztos és szilárd és Európa félelme, a mikor Budát elfoglalták.

Ez a pont predestinálva van arra, hogy *Európa keletének disze, virága legyen. Kereskedelemre fenomenálisan alkalmas.* A természet el látta mindazzal, a mi szükséges ahhoz, hogy világraszóló *fürdő- és nyaralóváros legyen.* Mint az ország fővárosa *centrális fekvésénél fogva kedvezőbb helyzetben van Európa bármely más városánál, úgy hogy életének gyökereit egyenlő erővel tudja szétbocsátani az országban mindenfelé, a periferiák felé is.* Vérkeringése egy nagy területről egyenletesen szedheti az életerőt magába. Minden tehát attól függ, *milyen lesz a békekötés után ez a terület, milyen lesz Magyarország és mit tud Budapest lakossága arra nézve tenni, hogy az ország népére minden érték, anyagi érdek idej-nulni hozzá.*

szárait idevezesse, magához kösse, az ország népének érdeklődését, szeretetét és büszkeségét magához láncolja. Ha ez sikerül neki, ha elég polgári önérzete, nemzeti öntudata és kereskedelmi szelleme lesz hozzá, akkor Európa egyik legvirágzóbb, legszébb, legkeresettebb fővárosa lehet ötven-hatvan éven belül. De minderről tüzetesebben csak a békekötés után lehet beszélni.

Tudósítónk kérésére az *irodalom és művészet* várható fejlődéséről is nyilatkozott még Rákosi Jenő.

— Irodalmi és művészeti szempontból prognosztikont állítani ma nem lehet. De a magyarságban annyi írói és művészi tehetség van, — több mint tudós-tehetség — hogy az elé a küzdelem elé, a mely ezen a téren folyni fog, *bizonyos reményekkel* nézhetünk. Ennek a városnak a lakosságában ugyanis annyi *vérekeveredés* folyik, *idegen és heterogén világfelfogások* küzdelme állandó, hogy ezt a küzdelmet *el kell döntenie a magyar nemzeti géniuszának.* Ez a géniusz pedig a *nyelvében* lakik a nemzetnek. Hogy a döntés meg lehessen, arra szükséges, hogy maga a nyelv először *diadalt arasson a városban,* a mi azt jelenti, hogy Budapest ne csak *külsőleg* alakuljon át magyar nyelvű várossá, hanem a nyelvnek szellemétől, grammatikájától, szintaxisától, filozófiájától úgy át legyen hatva, hogy immár ne *magyarosodjék, hanem magyarosítóképes legyen.* Ez azt jelenti, hogy például az itt támadt írók ne legyenek kénytelenek lassan, mint autodidakták szert tenni nyelvükben a jó magyarságra és ki-kijárni a nemzetnek. Ők javítsák, ők nemesítsék a nyelvet és a nemzetnek. Ők tartásák meg eredeti magyarságában, mint ma, rontásák idegenszerűséggel és kénytelenek egy kis magyarságot tartalmazni hozzá.

— Én azt hiszem, valamint a magyar nemzet meglábolta a tatár, a török és az osztrák hódoltságot és a nyelve is meglábolta a latin és a német hódoltságot és fenn tudta tartani tisztán eredetiségét, azonképpen *a nyelv géniusának ereje* diadalmaskodni fog a mai zürzavaron is és Isten segítségével és a nemzet fiainak elszántságával Budapest néhány évtized, mondjuk száz év múlva, elsőrendű magyar nemzeti világváros lesz.

(Hauszmann Alajos.)

— Én eddig is Budapest jövőjével foglalkoztam és szerény erőmhöz képest dolgoztam is érte. De a mai viszonyok olyanok, hogy jósolni nem lehet. A jelenlegi állapotok olyan rosszak és kilátástalanok, hogy alig képzelhető a közel jövőben valamely mozgás az építkezés és vállalkozás terén. Főleg egy kérdés van, a melyik felette fontos és ez: a *kereskedelmi kikötő* kérdése. Ha ezt sikerül megcsinálni, akkor nem kételkedem Budapest jövőjében, még ha olyan szűkre szabják is az ország határait, mint a hogy ma beszélik. Ha sikerül itt olyan kereskedelmi góczpontot létesíteni, hogy a dunai forgalom *itt összpontosul*, akkor lesz még valami Budapestből. Az építkezés, főleg a magánépítkezés a közel jövőben teljesen kilátástalan. Anyag- és munkáshiánnyal kell majd megküzdenünk, pénzünk devalvácziója is növeli a bajt. Hiszen ma ezer téglá — 1200 koronába kerül, úgy, hogy *egy a falba épített téglá két korona*, hát lehet ilyen körülmények között építeni?! Azután jönnek majd a nagy adók, a melyeket végeredményben a háztulajdonosoknak kell majd megfizetni, ez is teljesen megakasztja a magánvállalkozást. De *közműveket* kell létesíteni. Meg kell építeni a kereskedelmi kikötőt, meg kell oldani a *pályaudvarok kihelyezésének* kérdését és más fontos közérdekű kérdést. Ha ezek sikerülnek, akkor Budapest jövője *biztosítva* van.

(Folytatjuk.)